

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ
ਜਸਟਿਸ ਫਲਸ਼ਾਹ
ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ- ਅਪੀਲਕਰਤਾ
ਬਨਾਮ
ਸ਼੍ਰੀ ਹੁਕਮ ਚੰਦ ਤਲਵਾਰ- ਉੱਤਰਵਾਦੀ
ਐਫ.ਏ. ਓ 1954 ਦਾ 8-ਡੀ

ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁੱਕਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ) ਐਕਟ (1948 ਦਾ XLVIII) - ਧਾਰਾ 8 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ (1950 ਦਾ LXVIII) ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਾਯੋਜਨ) ਐਕਟ (1951 ਦਾ LXX) ਦੁਆਰਾ ਸੋਧੀ ਗਈ- ਸੈਕਸ਼ਨ 13—ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਅਵਾ, ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ- ਕੀ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਮੁੱਕਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ) ਸੋਧ ਐਕਟ (1950 ਦੇ LXVIII) ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਾਯੋਜਨ) ਐਕਟ (1951 ਦਾ LXX)।

ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ 1950 ਦਾ ਉਹ ਐਕਟ LXVIII, ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ 1948 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਐਕਟ LXX ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਅਧੀਨ ਗੈਰ-ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾ ਵਧਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਅਵਿਆਂ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਲਾਹੌਰੀ ਮੱਲ ਪੂਰੀ ਬਨਾਮ ਪਾਇਨਅਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸਟੋਰ ਕਾਨਪੁਰ (56 P.L.R. 192) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ.ਕੇ ਭਟਨਾਗਰ ਪੀ.ਸੀ.ਐੱਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 30 ਨਵੰਬਰ 1953 ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਦਰਖਾਸਤ ਖਰਚਿਆ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਐੱਚ.ਐੱਲ. ਸੱਬਰਵਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ

ਨਿਰਣਾ

ਜਸਟਿਸ ਫਲਸ਼ਾਹ, ਇਹ 1951 ਦੇ ਐਕਟ LXX ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਦਰਖਾਸਤ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਹੈ।

ਦੇਵੋਂ ਧਿਰਾਂ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਤੋਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਝਗੜਾ ਜਨਵਰੀ, 1947 ਵਿਚ ਹੋਏ ਕੁਝ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ 12 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1947 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ 11,800/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ 10,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ 30 ਸਤੰਬਰ 1952 ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ 12 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1947 ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 12 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1950 ਆਮ ਕਰਕੇ ਸੀਮਾ ਦਾ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਮੁੱਕਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ) ਸੋਧ ਐਕਟ 1950 ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ 9 ਦਸੰਬਰ 1950 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਦਾਅਵੇ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 1951 ਦੇ ਐਕਟ LXX ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਲਾਹੌਰੀ ਮੱਲ ਪੁਰੀ ਬਨਾਮ ਪਾਇਨੀਅਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸਟੋਰਜ਼ ਕਾਨਪੁਰ (56 P.L.R. 192) ਵਿੱਚ ਮਾਈ ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 1948 ਦੇ ਐਕਟ XLVII ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁੱਕਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ) ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1950 ਦੇ ਐਕਟ LXVIII ਅਤੇ 1951 ਦੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਾਯੋਜਨ) ਐਕਟ LXX ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਐਕਟ LXX ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ 10 ਦਸੰਬਰ 1952 ਤੱਕ ਵਧਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 10 ਉਹਨਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੇਵੋਂ ਧਿਰਾਂ, ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ। ਐਕਟ LXX ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 36 ਮੁੱਕਦਮੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ 1948 ਦੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਮੁੱਕਦਮਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ) ਸੋਧ ਐਕਟ XLVII ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ

ਧਾਰਾ 8 ਨੇ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਵਿਸਥਾਪਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਹੈ: -

"ਜੇਕਰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ, ਤਾਂ ਹਰ ਇੱਕ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਵੈਇੱਛਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

1950 ਦੇ ਐਕਟ LXVIII ਨੇ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ 1948 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਐਕਟ LXX ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਅਧੀਨ ਗੈਰ-ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾ ਵਧਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਈ ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਿਆਂ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।